

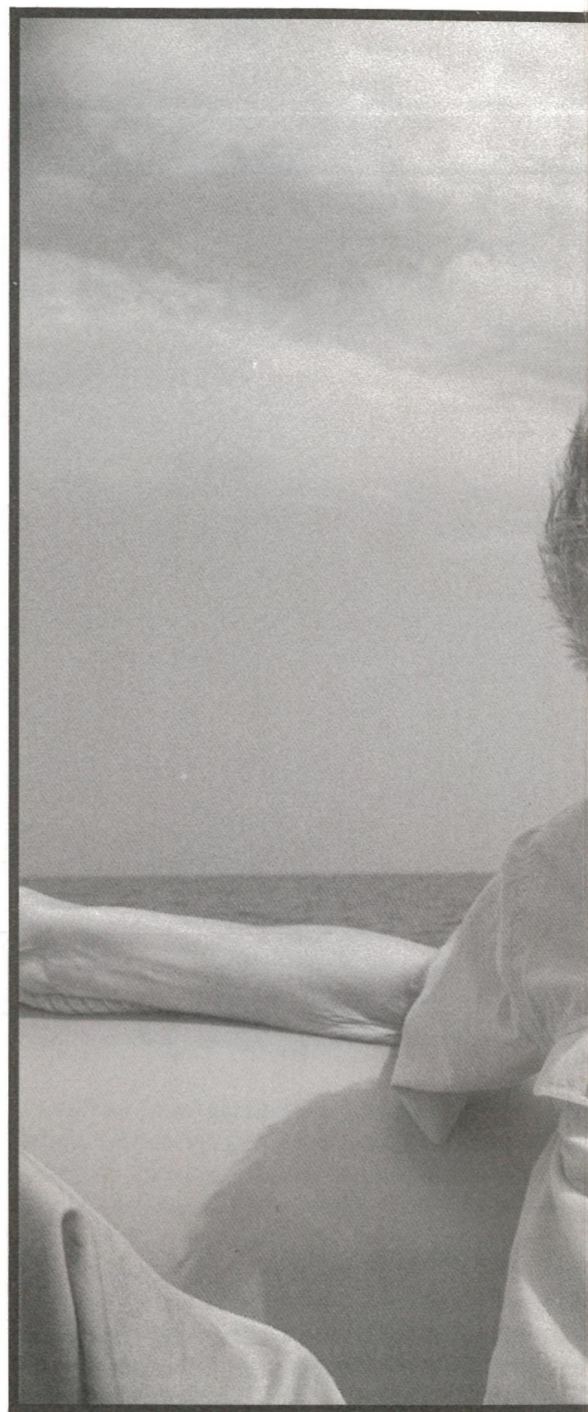
Miquel Oliver Massutí és una excel·lentíssima persona, i ha anat per molts de camins de la mar, la terra i el treball. Estima la natura. Coneix milers i milers d'espècies marítimes i terrestres i ara, que està jubilat, també es pot permetre el luxe de mirar les persones com si les observàs a través d'un microscopi o d'un telescopi. És, sobretot, un gran científic, explorador i observador, acostumat a grans i petites distàncies que sap mirar d'aprop i d'enfora i també situar-se a la que calgui a cada moment i per a cada situació. Pensa les preguntes tal com li han estat formulades i no és dels que responen allò que tanmateix volen dir sigui quina sigui la pregunta. Està acostumat al pensament metòdic i racional. És una persona molt equilibrada, però no sembla un científic distant i fred.

Quan llegesc al seu curriculum que va passar tres anys a camps de concentració, i li ho coment, not un cert polsim gris als seus ulls blaus i sé que no en vol parlar molt, que té una ideologia política clara, definida i gens oportunista, millor dit, retrobada. No creu que hi pugui haver algues assassines. No ho arriba a dir, però deduesc que per a ell l'única espècie que realment assassina és la humana. La flora i la fauna d'aquesta terra no assassinen, sinó que lluiten amb major o menor agressivitat per un territori, per una supervivència. Es veu que fa el possible per oblidar tot el que pugui significar maldat.

La utilització de la natura pot ser racional

Entrevista a Miquel Oliver Massutí

per Joana Maria Roque

- Vostè ha dedicat pràcticament tota la vida a la mar, com es va decidir aquesta vocació?

- A la meua infantesa vivia a Felanitx, anava a Portocolom i quan vaig fer el batxillerat vaig freqüentar el laboratori del qual, el meu oncle, Miquel Massutí n'era director. Així que les meves relacions amb les coses de la mar i de l'oceanografia varen ser molt intenses des que era molt jove. L'any 1936 vaig començar la carrera de Ciències Naturals a la Universitat de Barcelona. Després vaig estar internat a diversos camps de concentració entre els anys 1937 i 1940.

- Se n'ha parlat poc dels camps de concentració i Mallorca...

Miquel Oliver Massutí va néixer a 1918 a Barcelona. Després del batxillerat, a 1936, va ingressar a la Universitat de Barcelona. Després hagué de passar tres anys a camps de concentració. Finalment pogué acabar la carrera a 1946. I a l'any següent va ingressar per oposició a l'"Instituto Español de Oceanografía", on va ocupar diversos càrrecs fins que l'any 1980 arribà a ser-ne director. També ha estat Secretari General de Pesca Marítima, diputat pel PSOE al Parlament Balear i, entre altres càrrecs representatius, ha ostentat el de President del Consell General de Pesca del Mediterrani (FAO). Ha realitzat més de vint-i-cinc publicacions sobre temes marítims i especialment de pesca. Ha participat a vint-i-sis campanyes oceanogràfiques i entre les seves condecoracions hi ha la "Gran Cruz de la Orden del Mérito Agrario, Pesquero i Alimentario".

És el President del Parc Nacional Marítimo-terrestre de Cabrera.

- Bé, un amic meu que nom Gabriel Riera Sorell va escriure un llibre i jo li vaig fer el pròleg. No eren presons, eren a l'aire lliure, però que fossin més o menys suaus depenia de la persona que hi havia al front. Sempre existia la humiliació de no poder sortir i d'haver de fer treballs forçats... però també es donaven circumstàncies i fets de mort i maltractaments. Deixem-ho fer...

- Així que, després, vostè va estudiar Ciències Naturals...

- Sí. I em vaig decidir pel treball d'investigació. Al principi, vaig fer algunes classes, però, sobretot m'atreia poder investigar, el coneixement de la mar i del que representen la seva flora i fauna. I l'any 1947 vaig ingressar per oposició a l'"Instituto Español de Oceanografía". Em va interessar l'estudi de l'aprofitament dels recursos de la mar i així vaig entrar al món de la pesca.

INSTITUT OCEANOGRÀFIC

- Com definiria la feina d'aquest Institut Oceanogràfic del qual vostè n'ha estat director?

- És un centre d'investigació i cal distingir entre centres d'investigació com les universitats o el Consell Superior d'Investigacions Científiques, que tenen com a objectiu fer estudis per a un major coneixement, mentre que altres centres com l'Institut Oceanogràfic a INIA (Institut Nacional d'Investigació Agrícola), ambdós dependents del Ministeri d'Agricultura, actuen amb objectius concrets. És a dir, coneixen la dinàmica de poblacions sotmeses a explotacions concretes i procuren ordenar-les. Aquestes investigacions són orientades cap a objectius definits i, a vegades, també es fan per respondre a preguntes del Govern, per exemple en qüestions d'ordenació pesquera.

- Parlem de pesca. A aquesta illa el sector pesquer, és realment important?

- La pesca és la utilització dels recursos que la mar ofereix a l'home i que pot intentar aprofitar per al seu ús, però mai abús. I els estudis s'han d'orientar procurant deteriorar el mínim el medi marítim. Aquest és el sentit de la biologia pesquera moderna.

- Les agrupacions ecologistes, no en parlen molt de la pesca.

- També en parlen i diuen, com jo mateix crec, que no ha de ser abusiva ni intensiva i no ha de tenir incidència en els peixos petits per poder afavorir el seu creixement i reproducció, per aconseguir els objectius biològics i naturals pels quals són al món. L'home és una incidència a aquesta població i ha de procurar causar el mínim deteriorament possible. La pesca abusiva pot dur a la desaparició d'espècies, des d'un punt de vista més econòmic que biològic. Hi ha altres incidències damunt la mar que poden fer més mal que la pesca, sempre que aquesta sigui ordenadament executada.

- Per exemple?

- Els abocaments a la mar són el principal factor d'aquesta degradació. I aquí cal incloure abocaments urbans, neteja de fons d'embarcacions, accidents com el que hem viscut recentment, etcètera. Tot això són incidències al medi marí més fortes que la pesca, si el seu desenvolupament és l'adient. Si es duu a terme sense respecte al medi que s'està explotant, aleshores pot ser tan perjudicial o més que altres factors.

- En aquests moments, vostè que ha negociat tractats internacionals, pensa que el respecte cap a la conservació de la natura a aquestes illes es pot situar a un nivell europeu?

- Això del respecte és una cosa pròpia de cadascú. Hi va haver una època en la qual es va abusar molt de les possibilitats naturals de la nostra illa, en perjudici de la pròpia natura, s'hauria d'haver aprofitat el que l'illa produïa, però amb una mínima incidència a l'entorn. Cada vegada arrela més la convicció que s'ha de protegir el medi ambient. Una demostració n'és el nombre de persones que anaren a la manifestació en defensa de la Llei d'Espais Naturals. Això significa que la població de les Illes hi ha una consciència forta de la defensa del medi, tant marítim com terrestre.

LA POLÍTICA

- Totes aquestes qüestions i, més en concret la defensa del territori marítim, també tenen a veure amb la política?

- Bé. Hi estan imbricades o relacionades. Però, jo, realment, sempre he estat més tècnic que polític, encara que també tenc una ideologia molt clara i concreta. I segurament hi ha plantejaments polítics més perjudicials que altres per a la defensa de la natura. Pens que la defensa del nostre ambient és més lligada a ideologies, diguem-ne progressistes, però també hi poden haver altres persones, amb uns altres plantejaments polítics que no vulguin fer mal al nostre entorn. Això ho demostra la realitat dels fets de cadascú.

- Ja hem parlat del paper de les institucions o dels centres d'investigació científica, com el Laboratori Oceanogràfic, però què pensa que haurien de fer les institucions polítiques d'aquesta illa?

- Puc dir que hi ha institucions com la Universitat que tendeix a situar molt en primer lloc la defensa de la natura... Després hi ha altres sectors de població, en podríem dir la població civil o la "massa" en general que, cada vegada, tenen més consciència que s'ha de respectar la natura pel bé de tots. També n'hi ha que tenen interessos lligats a circumstàncies concretes que situen la defensa de la natura en un segon o tercer terme. I això crea unes situacions que poden ser desfavorables per al medi ambient i per a l'ecologia. No obstant això, com a científic i des del punt de vista d'estudis de la pesca, crec que sempre és compatible la utilització dels recursos naturals de la terra i la mar, amb la conservació del medi...

- A aquests moments de la seva jubilació quan pot mirar les coses amb major distància, com avaluaria o qualificaria la feina dels polítics d'aquestes Illes i també del Govern central i dels ajuntaments?

- No crec que jo sigui la persona més adequada per jutjar els polítics d'ara i el que pogués dir, segurament resultaria una mica tendencios, ja que som una persona que ha actuat al terreny de la política i a un partit molt concret que és el PSOE. Però si jo, ara em definís, em dirien que "parl de bons i dolents": crec que a tots els camps hi ha persones que actuen d'una manera que m'agrada i d'altres amb les quals no hi estic d'acord. Som contrari -i això potser em ve de les circumstàncies de la guerra civil- a classificar grups de persones per l'actuació d'un sol home. A tots els camps hi ha persones que actuen amb responsabilitat i eficàcia i d'altres que no ho fan així. Jo tenc, és clar, una ideologia, però no crec que ara sigui el moment de definir-me.

- *Aquesta ideologia continua il·lusionant-lo?*

- Sí. I si hagués de dir una cosa que m'agradaria que es fes, diria, per exemple, la defensa de la Llei d'Espais Naturals, tal com està ara sense modificacions de cap mena, així com va sortir del parlament que la va aprovar. Fins i tot, alguns podrien pensar que s'hauria d'haver anat més enllà, però de cap de les maneres, més enrera. Així que en aquestes coses, sí que puc fer algunes crítiques a l'actuació del Govern balear, a part d'altres coses que m'estim més no comentar.

- *Vostè ha repetit que es sobretot un tècnic, però, com a ciutadà civil i ara jubilat, per quins motius creu o sospita que l'actual Govern balear vol modificar la Llei d'Espais Naturals?*

- És difícil definir-ho, però lògicament hi ha d'haver plantejaments d'edificabilitat d'utilització del medi que no permet la Llei actual. També fa falta saber si altres persones o col·lectius creuen que aquestes modificacions són necessàries o no.

- *Li continua interessant el món de la política?*

- Sí. És clar. Cada vegada que hi hagi eleccions, jo votaré per les opcions que consideri més adients per tal d'influir, en general a l'organització política d'aquest país, votaré sempre les opcions que cregui més lògiques i justes.

- *Tornem a la Llei d'Espais Naturals i la seva incidència. Com perjudiquen quan la mar les edificacions fetes devora la costa*

encara que hagi bons sistemes de depuració?

- Quant a la mar, la incidència és produïda pels abocaments d'aigües brutes. Però aquí hi ha un altre tema molt important que és la imatge, l'aspecte, el paisatge. Si es fa una cortina d'edificacions molt properes a la mar, es romp tot això. Per tant crec que s'hauria de procurar que les construccions sols es fessin a llocs escollits i amb unes condicions i característiques que produïssin el mínim impacte. No obstant això, és una qüestió més de natura terrestre que de natura marítima. Es poden fer construccions ecològiques, com es diu avui en dia.

REUTILITZACIONS D'AIGÜES

- *I es diu que es pot reutilitzar l'aigua de la mar i també les aigües dolces...*

- No hi ha dubte. Es poden posar en funcionament plantes per desalar. A Espanya n'hi ha una a Canàries i es parlava de construir-ne una altra a Eivissa. A zones a les quals hi manca aigua i, sobretot si és aprop de la mar cal aprofitar els recursos,

com ja he dit abans. I no sols per regar els camps de golf, també per a altres serveis.

- *Vostè és president del Parc nacional de Cabrera, com el podria definir?*

- Els parcs nacionals, en general són zones concretes amb unes característiques molt definides i cal conservar-los com a exemple del que seria la natura sense una incidència humana d'explotació constant. O sigui, conservar els moviments i transformacions de la natura per ella mateixa. Això, lògicament fa que hi hagi zones molt definides i també importants per la seva flora, fauna i característiques geològiques, i també pels moviments migratoris, com pugui esser Doñana o l'Albufera d'Alcúdia. Aquests conjunts han de menester una major protecció i definició que altres. Aleshores, Cabrera forma part d'un conjunt que ha arribat als nostres dies sense gran deteriorament. És característic de l'ambient mediterrani.

Per això és important conservar aquesta natura. I també ho és que pugui esser visitada i utilitzada com a zona d'estudi i

coneixement. A España sols hi ha devers set o vuit parcs naturals i aquest és el primer marítim-terrestre.

VISITES A CABRERA

- *Vostè parla de poder-lo visitar. Això a certs moments va ser molt polèmic.*

- Bé. Es va córrer la veu que un parc nacional, com Cabrera, no es podria visitar, però no és així. És clar que hi ha unes normatives molt pensades. Hem de saber diferenciar entre zones d'esplai i el que significa un parc nacional. I crec que els parcs nacionals també han de poder esser visitats i gaudits. Però a les zones d'esplai allò principal és la diversió, mentre que als parcs nacionals, allò més important és la protecció.

- *Alguns no ho han entès així.*

- Ja ho sé. N'hi ha hagut que han entès que haver de demanar permís per navegar i fondejar a punts determinats i concrets era una ofensa o una pèrdua de llibertat. I no és així. A totes les coses de la vida hi ha un ordenament i unes directrius. A la mateixa ciutat hi ha llocs on no es pot aparcar, direccions prohibides, dobles files, dobles direccions, zones peatonals. I en el cas d'un parc nacional, tot això encara és més important ja que l'objectiu fonamental és conservar i protegir la natura.

- *Greenpeace i ANADE varen tenir fins i tot plets.*

- Els membres d'ANADE es varen enfadar molt ja que no entenien per quins motius hi havia d'haver unes certes limitacions per poder anar a Cabrera, per exemple que la barca havia d'estar matriculada o que el que la manejava havia de tenir el títol corresponent, però tot això és molt normal i natural. Si anam a un banc també ens demanen identificació i no podem treure doblers així com així. Els d'ANADE varen ser massa agressius i això va motivar aquesta situació.

- *A aquests moments, l'estat de conservació de Cabrera, és el que vostè considera més adient.*

- Crec que en el futur millorarà molt ja que al marge de les limitacions o directrius de les quals ja hem parlat ara es farà una depuradora per l'abocament d'aigües a la mar. Tant les incidències d'explotació humana com de pesca són limitades i ordenades, la qual cosa segurament significarà anar cap endavant i no cap enrera.

MAR MEDITERRÀNIA

- *Es cert, com s'ha dit a vegades, que la mar Mediterrània es mor?*

- Jo no ho crec. Pens que la Mediterrània és molt mala de matar. No obstant això hi ha unes incidències d'aigües d'abocaments urbans i industrials, de pesca desordenada i de sobreexplotació, que poden fer que el medi ambient es deteriori, però no és cert que la Mediterrània es mori. Hi ha zones molt deteriorades al voltant de ciutats industrials com Barcelona o Marsella, però això no vol dir que tota la

Mediterrània es mori. A més a més, crec que la consciència de l'home va evolucionant i cada vegada s'actua més amb sistemes de depuració, ordenaments d'utilització, etcètera. També m'ha causat una mala impressió que es parli de l'alga assassina. No hi ha cap alga que assassini ningú. Aquesta alga té una agressivitat com hi ha plantes a la terra que són més agressives que altres i mengen el terreny a les manco agressives. Bé. Aquesta alga pot deteriorar les nostres posseïdories. És un perill i s'ha de fer el possible per evitar els seus perjudicis, però trob que el nom d'alga assassina és certament demagògic.

- *Quines són les espècies que realment desapareixen o en perill d'extinció a la Mediterrània?*

- Al món marí hi ha moltes espècies, des de les microscòpiques fins a les macroscòpiques i en desapareixen sovint, fins i tot per causes naturals, però les extincions biològiques són complicades, ja que si el camí cap a la desaparició és provocat per la pesca, arriba un moment que si les possibilitats de pescar han disminuït molt, també es perd la rendibilitat. Llavors disminueix la incidència i la desaparició total de l'espècie és difícil. No obstant això, alguns sistemes de pesca desordenada poden ser molt perillosos. Per exemple si les embarcacions d'arrossegament s'afiquen a zones de vegetació, duen, tant la flora com la fauna que viu a aquests indrets a límits de pre-extinció. No respectar les profunditats, que no haurien d'esser tancades, és una forma d'indicència molt dura i molt forta, hi ha ormejos artesanals de pesca que podrien actuar a aquestes zones sense produir tants de transtorns.

- *A la costa, fa vint o trenta anys hi havia eriçons de mar, crancs, petxines... i ara són molt mals de trobar.*

- A Cabrera encara hi ha eriçons, però han desaparegut a zones molt concretes. Record que quan anàvem a nedar a Portocolom, per poc que ens descuidàssim, ens clavàvem eriçons als peus. L'actual desaparició pot ésser provocada per dues coses: que la depuració d'aigües d'abocaments a zones com Portocolom fa que les aigües estiguin molt contaminades i que alguns estrangers, sobretot francesos són grans

consumidors d'ericons. Però crec que si se sotmeten a depuració les aigües d'abocament i, en concret a Portocolom, es procura que l'ordenació dins el port sigui correcta, probablement es podria reconstruir la situació deteriorada.

CULTIUS MARINS

- *Els cultius marins tenen detractors i partidaris, vostè, com els veu?*

- Els cultius marins representen el mateix que, en el seu dia va representar l'agricultura a la terra. Primer l'home vivia exclusivament de la caça i, en la mesura que les poblacions es feren grans, va començar la ramaderia, que és el cultiu d'espècies utilitzables per l'home. A la mar hi ha hagut una explotació creixent i els mitjans tècnics han evolucionat, però quan s'arriba a un moment que la mateixa demanda posa en perill aquesta explotació es necessita fer una actuació ordenada, reglamentada i reglada. Per tant, a mesura que la ciència ha fet possible la producció artificial de peixos, ha aparegut la ramaderia marina. I, personalment, no crec que perjudiqui la mar. Jo sempre n'he estat partidari, però també entenc que les explotacions pesqueres han de tenir una regulació i un ordenament. A Alcúdia i, en concret a la central elèctrica de GESA, hi ha una explotació de cultius marins vanguardista, molt rendable, i amb perspectives de futur. Ara bé, també hi ha altres explotacions amb bastiments flotants que s'han de vigilar molt per no produir deterioraments.

- *Ja per acabar, hi ha un altre tema molt important i actual: els ports esportius.*

- Com totes les coses, els ports esportius són una necessitat per al fruïment del medi marí i per a l'esplai. L'home ha de poder navegar, moure's per la mar en embarcacions i lògicament necessita llocs on redossar-se, però com he dit fins ara l'explotació ha de ser racional, amb el nombre necessari, als llocs adients, sense abusar. Sempre s'ha de mantenir un equilibri. Repetesc que s'ha d'intentar que l'ordenació i aprofitament dels recursos tenguin la més mínima incidència en el deteriorament de la natura.